

4. Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута) від 27 листопада 2008 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994\\_a17](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a17).

5. Зілковська Л. М. Правове регулювання усиновлення в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Л. М. Зілковська. – К., 2002. – 20 с.

6. Калакура В. Я. Міждержавне усиновлення як об'єкт колізійного регулювання / В. Я. Калакура // *Наук. часопис НПУ ім. М. Драгоманова. Серія 18 : Економіка і право.* – 2009. – Вип. 7. – С. 134–141. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu\\_018\\_2009\\_7\\_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_018_2009_7_22).

7. Міжнародне приватне право : науково-практичний коментар / за ред. А. С. Довгерт. – Х. : Одісей, 2008. – 352 с.

8. Оробець Л. Хто захистить уже всиновлених українців? [Електронний ресурс] / Л. Оробець // *Кореспондент.* – 2013. – 17 вересня. – Режим доступу : <http://blogs.korrespondent.net/celebrities/blog/orobetsorgua/a118831>.

9. Реліч В. Деякі аспекта усиновлення українських дітей іноземними громадянами / В. Реліч // *Юридичний журнал.* – 2014. – № 4 (22). – С. 1–2.

**ОЛЕНА КОЗІР**

**Науковий керівник**

**д. е.н., проф. Куриляк В. Є.**

## **МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІНІМІЗАЦІЇ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ЗОВНІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ В УКРАЇНІ**

В центрі злому тектонічних зсувів опинилася саме Україна, навколо якої розгорнулося протистояння між Росією і цивілізованим світом. В умовах, що склалися, для української держави не залишилось іншого шляху, як здійснити реформи, спроможні забезпечити захист суверенітету і територіальної цілісності на основі підвищення добробуту та якості життя її громадян [1, с. 82]. Для реалізації цього завдання надзвичайно актуалізується формування механізму забезпечення мінімізації негативних наслідків зовнішньої міграції робочої сили в нашій країні.

Зростаючі масштаби еміграції робочої сили з України за останні роки мають неоднозначні соціальні та економічні наслідки. За оцінками Світового банку Україна входить до п'ятірки найбільших постачальників мігрантів у світі, поступаючись лише Мексиці, Індії, Китаю та Росії. Обсяг міграції в Україні складає майже 24% працездатного населення країни [2, с. 28]. Некваліфікована робоча сила емігрує з України переважно до країн ЄС та Росії, а кваліфікована – до США, Канади, Німеччини, Австралії та Аргентини [3]. За межами України проживають 6,5 млн. осіб, що народилися на її території (14,5% від населення країни) – [4]. В цих умовах удосконалення механізму регулювання зовнішніх міграційних потоків в Україні набуває особливої актуальності.

Механізм регулювання міграції робочої сили включає низку інструментів, зокрема створення відповідних державних інститутів; нормативно-правові регулятори; міжнародні угоди; якісні вимоги до іноземної робочої сили; регулювання на основі економічних критеріїв; адміністративні заходи [5].

Україна має орієнтуватися на створення дієвої альтернативи тим обставинам, що спонукають працездатних українців виїжджати до інших країн. Тому потрібно створювати робочі місця в таких галузях, як сільське господарство, легка, текстильна і хімічна промисловість, тобто там, де сьогодні використовується праця мігрантів в Європі. Скорочення еміграції вимагає: посилення соціальної відповідальності роботодавців; зростання реальної заробітної плати як основного джерела доходів населення; врахування міграційного компоненту при розробці та впровадженні програм соціально-економічного розвитку окремих галузей, регіонів та країни в цілому.

Потрібно також створити умови для повернення та реінтеграції українських мігрантів на Батьківщину. Для цього важливо забезпечити доступ до професійного навчання, допомогти реемігрантам у пошуку прийняттого місця роботи, організувати бізнес-курси. Для реемігрантів, які бажають відкрити власну справу, має бути запроваджена державна система дешевого кредитування, надаватися державні гарантії на валютні депозити та вивчатися можливості поширення серед них спеціальних державних облігацій. Враховуючи світовий досвід, доцільно стимулювати програми комерційних банків щодо відкриття депозитних та накопичувальних рахунків, у тому числі й у іноземних валютах за вищими ставками, заохочувати з боку Національного банку вітчизняні банки створювати представництва у країнах, де працює найбільше мігрантів. На законодавчому рівні потрібно гарантувати звільнення від оподаткування грошових переказів і депозитів мігрантів, а також звільнення від оподаткування всіх доходів мігранта в разі повернення його на Батьківщину. Уряду України необхідно ініціювати переговори з урядами країн-реципієнтів щодо розробки та впровадження на основі дольового фінансування спільних програм добровільного повернення мігрантів та їхньої реінтеграції на Батьківщину.

Негативним наслідком для економіки України, для формування її науково-технічного потенціалу, є від'їзд за кордон висококваліфікованих молодих спеціалістів. Втрата науково-технічного потенціалу негативно позначається на реальному виробництві і є головною перешкодою інноваційному зростанню в Україні. Незважаючи на поглиблення відставання у сфері науково-технічних робіт, Україна не має альтернатив формуванню нової економіки, заснованої на знаннях [6, с. 125]. Втрати держави від міграції науковців становили близько 36 млрд. дол. США [7]. Для вирішення цієї проблеми необхідно зосередити кошти та зусилля на виконанні окремих досліджень, що можуть дати кінцевий результат у вигляді сучасних технологій, виробництві конкурентоспроможних товарів; радикально переглянути механізм оплати праці усередині країни, щоб забезпечити таким чином відповідність оплати праці освітній кваліфікації працівників. Для протидії від'їзду науковців з України можна також застосувати грантову систему, яка використовується в Польщі, Угорщині та США. Україні слід скористатися практикою країн ЄС, яка сприяла створенню спіль-

них науково-дослідних центрів (JRC) для ефективного проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт та забезпечення конкурентоспроможності європейської наукової продукції на світових ринках.

Для посилення захисту прав та інтересів працівників-мігрантів за кордоном необхідно активізувати переговори з країнами-реципієнтами української робочої сили щодо розширення легальних каналів працевлаштування українців на їх території, гарантій їхніх прав. Основою державної еміграційної політики мають стати міждержавні угоди України з країнами – потенційними споживачами нашої робочої сили, які ґрунтуються на міжнародному праві. Угоди щодо соціального захисту та пенсійного забезпечення працівників-мігрантів мають враховувати сукупний страховий стаж, набутий на території України та країн працевлаштування. Так, в країнах Західної Європи (Німеччина, Швейцарія, Франція) приймають на роботу насамперед тих, хто прибув за міжурядовими угодами. На сьогодні Україна уклала міждержавні угоди щодо регулювання міграції з Польщею, Чехією, Німеччиною, Росією, Словаччиною, Молдовою, Білоруссю, Вірменією, Ізраїлем, але вони поки що не приведені у відповідність з міжнародними правовими нормами і фактично не реалізуються.

Легалізація міграційних процесів дає можливість знизити негативні наслідки міграції робочої сили. Для цього потрібно утворити відповідну систему інститутів: бюро закордонного працевлаштування, регіональні інформаційно-консультаційні центри, запровадити посаду аташе з питань праці в країнах, де працює багато українців-нелегалів (Польща, Чехія, Португалія, Іспанія та Росія), створити фонд соціального захисту мігрантів. Фонд соціального захисту мігрантів, який буде фінансувати нагальні потреби іммігрантів і має формуватися із внесків трудових мігрантів. Всі ці перелічені обставити ще раз підтверджують те, що в Україні необхідно створювати умови для того, щоб працездатна частина населення залишалася в нашій країні.

### *Література*

1. Савельєв Є. В., Куриляк В. Є. *Пріоритети у реформуванні української економіки* / Є. Савельєв, В. Куриляк // *Економіка України* Тернопіль, 2015. – Вип. 5/642. – С. 79–89.
2. Гуменюк Ю. П. *Міжнародна трудова міграція: методологічний та організаційний аспекти: монографія* / Ю. П. Гуменюк. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 619 с.
3. *Державна міграційна служба України [Електронний ресурс]*. – Режим доступу : [http://dmsu.gov.ua/images/files/UKR\\_Migration\\_%20Profile\\_2016.pdf](http://dmsu.gov.ua/images/files/UKR_Migration_%20Profile_2016.pdf).
4. *The World Bank [Електронний ресурс]*. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/>.
5. П'ятковська О. Р. *Механізми регулювання міжнародної трудової міграції: визначення операційного поняття [Електронний ресурс]*. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/13.pdf>.

6. Савельєв, Є. В., Куриляк В. Є. *Наука та освіта як головна ланка реформування економіки України в XXI ст. (Україна в системі нової економіки)* / Є. Савельєв, В. Куриляк // *Вісник Тернопільської академії народного господарства*. – Тернопіль, 2003. – Вип. 5/1. – С. 121–137.

7. Оппельд Л. І. *Сучасні тенденції міжнародної інтелектуальної міграції в умовах євроінтеграції* / Л. І. Оппельд, А. М. Шабардіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1871>.

**НАТАЛІЯ КОМАР**

## **ПЕРСПЕКТИВИ БЕЗВІЗОВОГО РЕЖИМУ ДЛЯ УКРАЇНИ**

На сучасному етапі курс України на інтеграцію в політичний, економічний і культурно-освітній простір є пріоритетним як для внутрішнього розвитку України, так і в її зовнішніх відносинах. Процес лібералізації візового режиму між Україною і Європейським Союзом є ключовим завданням у контексті інтеграції нашої держави до ЄС та викликає великий інтерес впродовж багатьох років як з боку українських експертів, так і зі сторони європейських інституцій. Лібералізація візового режиму між ЄС та країнами Східного Партнерства важлива не лише для країн-учасниць ініціативи «Східне партнерство», але і для самих країн-членів ЄС. Безвізовий режим означає спрощення міжлюдських контактів, активізацію економічного розвитку, культурного та наукового обміну тощо. Для досягнення цієї мети, Україна має виконати вимоги, поставлені перед нею з Європейським Союзом. Тому аналіз еволюції імплементації укладених угод в напрямку лібералізації візового режиму України з Європейським Союзом та перспектив запровадження безвізового режиму ЄС для громадян України є метою нашого дослідження.

Слід сказати, що спільна робота України та Європейського Союзу у напрямку лібералізації руху осіб ведеться вже давно. Так, у 2005 році між Україною та Європейським Співтовариством був підписаний План дій «Україна – Європейський Союз», схвалений Кабінетом Міністрів України від 12 лютого 2005 р. Від 26 липня 2005 р. Указом Президента України в односторонньому порядку був введений безвізовий режим для громадян держав-членів ЄС.

18 червня 2007 року між Україною та Європейським Союзом була підписана угода про полегшення візового режиму і реадмісію, яка передбачала полегшення на взаємній основі видачі віз для осіб, які мають намір знаходитися в країні терміном до 180 діб, фіксовану ціну візового збору в 35 євро, надання безкоштовних віз певним категоріям громадян, а також можливість видачі багаторазових і довгострокових віз (до 5 років), чіткі критерії, коли і як повертати осіб, що незаконно проживають на території країн-членів ЄС та України.

Крім цього лібералізація руху громадян України територією держав-членів Європейського Союзу стала предметом розгляду декількох самітів: саміт Україна – ЄС у Парижі у вересні 2008 року; саміт «Східного партнерства» у